

PARTICULIERE OPSLAG VAN VARKENSVLEES KAN NUTTIG ZIJN

Robert Hoste

Particuliere opslag van varkensvlees (PO) is een instrument in de marktordening voor varkensvlees van de Europese Gemeenschap. Het doel van de maatregel is het bewaren van marktevenwicht en prijsstabilisatie door het tijdelijk uit de markt nemen van overaanbod.

In opdracht van het Productschap Vee en Vlees (PV) heeft het LEI een evaluatie uitgevoerd van de werking van het instrument. Hierbij is vooral gekeken naar de openstelling in 2003/2004.

Aanleiding voor deze studie is de onduidelijkheid over het nut van het instrument. Varkenshouders ervaren PO soms negatief omdat handelaren het argument gebruiken dat er nog 'vlees boven de markt hangt', dus in opslag is in PO-regime.

Werking PO

De PO-regeling kan worden opengesteld bij lage prijzen voor varkensvlees, ook in relatie tot de kostenontwikkeling van bijvoorbeeld veevoer. De EU wordt daarbij geen eigenaar van het varkensvlees. Het vlees blijft eigendom van de contractnemers, zoals slachterijen en vleesverwerkers, die een opslagvergoeding krijgen. De opslagvergoeding is vooral gebaseerd op de waardevermindering van het vlees, de opslagkosten zelf en de rentekosten. De gemiddeld aan Nederland betaalde vergoeding voor PO over de jaren 1991-2003 bedroeg circa 3,3 miljoen euro per jaar. De voorlaatste openstelling was eind 2003/begin 2004. Eind oktober 2007 is PO opnieuw opengesteld, voor de achtste keer sinds 1986. Het zijn vooral exporterende landen zoals Denemarken die gebruik maken van PO omdat het ingeslagen vlees bevroren is en past in hun afzetmarkten buiten de EU. Inslag vond plaats gedurende zes weken en uitslag gedurende vijf maanden. De uitslag is redelijk gespreid in de tijd, hoewel in Nederland de nadruk ligt op late uitslag.

Hoge vaste kosten Nederlandse bedrijven

Door de varkenscyclus kent het verloop van de varkensprijs door de tijd een wederkerend patroon. In tijden van gunstige prijzen wordt de productie uitgebreid, zodat het aanbod toeneemt. De verhouding tussen vraag en aanbod verandert, er ontstaat een relatief overschot, waardoor er druk komt op de marktprijs en deze daalt. Bovendien wordt de cyclus verstoord door bijvoorbeeld dierziekte-uitbraken. Het zijn vooral varkenshouders met lage vaste kosten, bijvoorbeeld in de nieuwe EU-lidstaten, die eenvoudig de productie kunnen uitbreiden en inkrimpen of tijdelijk kunnen stoppen. Gespecialiseerde varkenshouders die te maken hebben met hoge vaste kosten, zoals in Nederland en andere West-Europese landen, kunnen nauwelijks inspringen op prijsschommelingen en hebben daarmee meer last van prijsfluctuaties. Een constant productievolume en rustig prijsverloop door PO is dus nuttig voor varkenshouders die niet kunnen profiteren van de varkenscyclus, vanwege een hoge vastekostenstructuur. De varkenssector in West-Europa heeft dus in beginsel meer baat bij PO dan in andere EU-lidstaten.

PO en exportrestituties

PO leidt tot minder heftige prijsfluctuaties. Prijsfluctuaties (figuur 1) betekenen risico en het dragen van risico kan geld kosten, maar ook voordeel opleveren voor een aantal varkenshouders. Dit is echter een minderheid en ook is het de politieke keuze van de EU om al te heftige prijsschommelingen te voorkomen. Daarnaast krijgt de EU door de WTO-onderhandelingen minder armslag om de markt te ondersteunen. De combinatie PO en exportrestitutie heeft in het verleden

bewezen een goede combinatie te zijn. Omdat exportrestitutie als effectief crisisinstrument per 2013 vervalt, is PO des te meer nodig om volume- en prijsfluctuaties te verminderen. Het is wel de vraag of PO duurder wordt als de exportrestituties wegvallen. Hier is nog geen onderzoek naar gedaan. Er bestaat de kans dat het iets duurder wordt omdat het vlees langer ingeslagen wordt. Naar verwachting zal dat echter niet om grote volumes gaan.

Ook zonder het PO-instrument zou door de vleesindustrie mogelijk wel vlees ingeslagen kunnen worden om het prijsdal te vermijden. Een vergoeding vanuit de EU voor de hiervoor te maken kosten komt dan ten goede aan de varkenskolom.

Conclusie

PO als crisisinstrument voor marktbeheersing is voor de Nederlandse varkenssector dus een mogelijke optie. Het handelsargument dat vlees 'boven de markt hangt' is in deze studie niet objectief weerlegd of bevestigd. Daarvoor zou een uitgebreide statistische analyse nodig zijn. Er spelen echter dusdanig veel factoren een rol in de prijsvorming, dat dit niet eenvoudig is.

Uit dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat PO een nuttig instrument kan zijn voor de varkenssector. Wel wordt aanbevolen om vlees langer in opslag te houden, bijvoorbeeld één à anderhalf jaar. Met een langere opslagduur wordt voorkomen dat vlees uit de opslag op de markt komt, terwijl de prijs nog niet volledig hersteld is. Bij een langere opslagduur zal fysieke productiewisseling nodig zijn om een sterk waardeverlies van het vlees te voorkomen.

